

Ryszard Piotrowicz, *Asylum Seekers, Good Faith and the State (Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, dobra wiara i państwo)*, „International Journal on Minority and Group Rights” 2013, vol. 20, iss. 2, s. 263–278, DOI 10.1163/15718115-02002006.

Artykuł poświęcony jest zagadnieniu, które stosunkowo rzadko podejmowane było w dyskusji o udzielaniu ochrony międzynarodowej. We wstępie R. Piotrowicz zauważa, że relacja między państwem a jednostką zazwyczaj bywa analizowana z perspektywy obowiązków ciążących na państwie względem jednostki. Autor wychodzi z założenia, że jednostki także mogą mieć pewne obowiązki wynikające z prawa międzynarodowego, i z tej perspektywy podejmuje temat obowiązku działania w dobrej wierze ciążącego na osobach ubiegających się o ochronę międzynarodową względem państw, które udzielają im schronienia. Z wyrażonym stanowiskiem można się zgodzić, polemizować lub krytycznie je rozwijać; z pewnością warto je odnotować jako głos w dyskusji wybrzmiały, jeszcze zanim dyskusja ta – w związku z kryzysem uchodźczym w Europie – osiągnęła wysoki pułap politycznego zaangażowania.

Autor zauważa, że poruszana kwestia w ogóle nie byłaby rozpatrywana jako problem natury prawnej, gdyby wszyscy uczestnicy (tak państwa, jak jednostki) procedur związanych z udzielaniem ochrony działali w dobrej wierze. Rzeczywistość bywa jednak skomplikowana i niejednokrotnie państwa utrudniają uzyskanie dostępu do procedur, a równocześnie część osób ubiegających się o ochronę międzynarodową nie jest do końca szczerą. Z perspektywy państwa rozważenia wymaga szczególnie kwestia, czy i w jakim stopniu nieuczciwość potencjalnego beneficjenta ochrony międzynarodowej przekłada się na ewentualną odmowę jej udzielenia. Autor podkreśla, że prawo międzynarodowe nie przewiduje tu prostego automatyzmu, lecz w każdej sytuacji konieczne jest rozważenie indywidualnych okoliczności.

Niemniej jednak obowiązek prawdomówności osób ubiegających się o ochronę międzynarodową R. Piotrowicz wywodzi z art. 2 konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. Zgodnie z tym przepisem uchodźcy są zobowiązani przestrzegać prawa obowiązującego w państwie przyjmującym, zaś jedną z podstawowych zasad każdego systemu prawnego jest to, że uczestnicy postępowań toczących się na podstawie przepisów prawa nie powinni składać fałszywych zeznań, oświadczeń niegodnych z prawdą itd. Autor wskazuje również na przepisy (przede wszystkim unijnego prawa azylowego), z których wynika obowiązek współpracy osoby wnioskującej o ochronę międzynarodową z organami państwa przyjmującego w celu ustalenia okoliczności będących podstawą udzielenia statusu uchodźcy czy innej formy ochrony.

Konkludując, R. Piotrowicz wyraża pogląd, że ignorowanie problematyki obowiązków osób w procedurze uchodźczej może w praktyce obrócić się przeciwko nim samym (zwłaszcza przeciwko osobom rzeczywiście potrzebującym ochrony), powodując przyjmowanie przez państwa coraz większych ograniczeń w zakresie udzielania ochrony. W ocenie autora konieczne jest zaakceptowanie faktu, że również państwa mają uprawnione interesy, które podlegają ochronie, a ochronie tej nie sprzyja zaprzeczanie, jakoby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową niekiedy nie były do niej uprawnione, a co więcej, nie zawsze były ofiarami prześladowań, na które się powołują.

Agnieszka Narożniak

DOI: 10.14746/spp.2016.1.13.12